YM/YSO/Taina Nikula Lausunto 9.4.2021

Valtioneuvoston selonteko (VNS 3/2020 vp) kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta kuvaa Suomen nykytilanteen Agenda2030:n toteuttamisessa ja hallituksen toimenpiteet jokaisen 17 tavoitteet toteuttamiseksi tällä hallituskaudella. Selonteossa todetaan, että Suomen suurimmat haasteet liittyvät ilmastonmuutoksen torjuntaan, kestämättömiin kulutus -ja tuotantotapoihin, luonnon monimuotoisuuden hupenemiseen, merien ja vesistöjen tilaan sekä kehitysyhteistyörahoituksen matalaan tasoon (suhteessa BKT:hen). Hallitusohjelman tavoite olla Hiilineutraali vuonna 2035 on kunnianhimoinen, ja sen toteuttamiseksi riittää tehtävää.

Ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden kato ja ylikulutus ovat saman kestävyyskriisin eri puolia, ja näihin juurisyihin ympäristöministeriö pyrkii yhteistyössä muiden ministeriöiden ja monien toimijoiden kanssa löytämään ratkaisuja.

<u>Agenda2030 painopisteet</u>

Agenda2030 tavoitteiden ja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi oleellista on kasvihuonepäästöjen merkittävä vähentäminen. Parhaillaan on meneillään **ilmastolain päivitys**, jotta hiilineutraalisuustavoite ja muut sitovat kansainväliset ja EU-tason ilmastotavoitteet saavutetaan. Lakiin sisällytetään hiilineutraaliuspolkua vastaavat päästövähennystavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050. Lisäksi **Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa** päivitetään ja se tulee osaltaan kokoamaan käyttöön otettavat keinot ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Työtä tehdään yhteistyössä laajasti eri ryhmiä kuunnellen. Suunnitelman laadinnan tueksi on lokakuussa 2020 asetettu työryhmä, jossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt sekä asiantuntijatahona Ilmastopaneeli.

Luontokato on myös vahvasti yhteydessä ilmaston lämpenemiseen. Tällä hallituskaudella uudistetaan **luonnonsuojelulakia, maankäyttö- ja rakennuslakia, ilmastolakia ja kaivoslakia**. Näissä kaikissa lakiuudistuksissa on vahva kytkös luonnon monimuotoisuuden suojeluun. Lisäksi ympäristöministeriön käynnistämä Helmi-elinympäristöohjelman tavoitteena on vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvata luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja.

Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen sekä vihreään siirtymään linkittyy myös **Kiertotalouden strateginen ohjelma**, jonka tavoitteet ja jonka pohjalta toteutettavat toimenpiteet valtioneuvosto linjasi periaatepäätöksessään 8.4.2021. Tavoitteena on, että uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa. Resurssien tuottavuuden tulee kaksinkertaistua vuoden 2015 tilanteesta vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi materiaalien kiertotalousasteen tulisi kaksinkertaistua vuoteen 2035 mennessä. Suomessa voidaan vähentää kiertotaloustoimenpiteiden avulla kotimaan kasvihuonekaasupäästöjä selvästi keskeisillä talouden osa-alueilla elektroniikkaa ja tekstiilejä lukuun ottamatta. Lisäksi EU:n Vihreä ohjelma ja kiertotalouden toimintasuunnitelma ovat viemässä EU-markkinoita kohti kiertotaloutta.

Talouden ja ympäristön näkökulmasta yksi merkittävimmistä hallitusohjelmaan kirjatuista tavoitteista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi on **kestävän verotuksen tiekartan**

valmistelu. Kokonaisuuteen kuuluvat energiaverotuksen uudistus, liikenteen verotuksen uudistus, kiertotalouden edistäminen sekä päästöihin perustuvan kulutusverotuksen selvittäminen. Verotukseen liittyviä uudistuksia on jo tehty, mutta kokonaisvaltainen arviointi ja tiekarttatyö olisi hyvä saada liikkeelle.

Suomen kädenjälkeä pitää suurentaa

Suomen tuotannon ja kulutuksen vaikutukset tuntuvat myös maan rajojen ulkopuolella – me ulkoistamme kielteisiä ympäristövaikutuksia. Toisaalta meillä on myös tarjota teknologisia, mutta myös sosiaalisia innovaatioita.

Agenda2030 tavoitteiden näkökulmasta suomalaisten pitää olla entistä aktiivisemmin ratkaisemassa globaaleja viheliäisiä ympäristöongelmia ja näin suurentaa kädenjälkeämme. Suomen positiivisen globaalin kädenjäljen kasvattamiseen tulee satsata kaikilla sektoreilla. Tällä hetkellä Suomi toimii ilmasto- ja biodiversiteettipolitiikan lisäksi aktiivisesti YK:n kestävää kulutusta ja tuotantoa vahvistavissa ohjelmissa ja verkostoissa ja Suomen johtovastuulla on One Planet Networkin kestävän rakentamisen ohjelma (Sustainable Buildings and Construction).

Uutena teemana keskusteluissa Euroopan komission johdolla valmisteltava hallitustenvälinen globaali kiertotalousallianssi sekä globaali luonnonvarasopimus. Näiden edistämisessä Suomen on syytä olla aktiivinen.

Agenda2030 tiekartta

Kansallisessa kestävän kehityksen työssä suunnitelmissa on laatia **Agenda2030 tiekartta** tämän vuoden aikana.

Tiekarttatyössä on tärkeää arvioida missä on onnistuttu, missä pitäisi tehdä lisätoimia ja mitkä ovat keinot edistää vihreää siirtymää reilusti. Tavoitteet ovat luonteeltaan keskinäisriippuvaisia, joten tiekarttatyössä on tärkeää osallistaa ministeriöiden lisäksi keskeiset toimijat ja sidosryhmät.

Agenda2030 tavoitteiden toteuttaminen edellyttää myös pohdintaa siitä, miten eri organisaatiot voivat parhaiten edistää muutoksen johtamista ja Agenda2030 tavoitteiden toteuttamista.